

מעדני אשר

גיליון שמ"ח
(שנה ח')
פרשת ויחי תשע"א

י"ל ע"י
מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תכל יוצאים לזכותו של הרב ברוך בן מרים ומרת שיינדל מלכה בת חיה פייגא

הנה במשך חכמה בפרשתן תירץ קושיא זה: וכתב דלשיטת רמב"ן, דאונן כל זמן שלא נקבר, אסור לסוך ולרחוץ ולקשט בודאי אתי שפיר מדוע לא הלך יוסף בעצמו כיון שלא היה יכול להתרחץ, ואפילו לשיטת הרמב"ם דאונן שרי, אין זה מדרך הנימוס וכבוד אביו לסוך וללבוש בגדי שררות כפי הראוי להיות בבואו אל המלך בעוד אביו מת מוטל לפניו, לכן לא היה יכול ליכנס אל פרעה לדבר עמו.

מעדני אשר: נראה לומר דהרמב"ם יתרץ כשאר התרוצים דלעיל.

יש להקשות: לשיטה דסבירא ליה שאסור להתרחץ, הרי יש ראייה ברורה מדוד המלך שרחץ כשהיה אונן, כד מקשה הרמב"ן בתורת האדם, וכן הדישה יור"ד סימן שמ"א, וכן בתפארת למשה יור"ד סימן שמ"א.

איכא כמה תרוצים:

א. יש לתרץ שאותו הילד בספק היה לדוד אם יהיה בן קיימא או לא והי' מתענה ומתפלל עליו, וכשראה שמת רחץ וסך כאלו עברו ימי אבלו וכו' דאיגלאי מילתא שלא הי' בן קיימא, כד תירץ הראב"ד מובא בתוס' הרא"ש מועד קטן ט"ז ע"ב, וכן בתורת האדם. **והרמב"ן בתורת האדם** הלכות אבלות **תמה על זה:** דלא מיסתבר לומר כן, משום שלא היה דוד מתענה כל העינוי ומתפלל כל תפלה זו, על ספק נפל.

ב. לא עשה כן אלא בשביל שרצה לבא לבית ה' להשתחוות כדי שלא יראה פני השכינה כשהוא מנוול, אבל לאחר שבא מהשתחוות נהג אבלות שבעה, כד כתב הראב"ד, וכן כתב הרד"ק.

אבל בשו"ת חתם סופר יורה דעה סימן שכ"ד תמה על תרוץ זה והיכן מצינו היתרים אלו.

ג. אין המלך רשאי לנוול עצמו בימי אבלו כדרך שהקלו ביום הכפורים יומא ע"ג ע"ב דהמלך והכלה ירחצו פניהם, כד תירץ הרמב"ן בתורת האדם.

ד. אולי דוד המלך היה אסטניס לכן היה מותר, כד תירץ בתפארת למשה יור"ד סימן שמ"א.

ה. אולי התלכלך בטיט לכן היה מותר, כד תירץ בתפארת למשה יור"ד סימן שמ"א.

מדוע לא ביקש יוסף מפרעה שיתן לו רשות לקבור את אביו בארץ ישראל רק שלח שלוחים?

בפרשתן נ' ד' וידבר יוסף אל בית פרעה לאמר אם נא מצאתי חן בעיניכם דברו נא באזני פרעה לאמר וגו' אבי השבעני לאמר הנה אנכי מת בקברי אשר כריתתי לי וגו'.

יש להקשות: מדוע שלח יוסף שלוחים שיבקשו מפרעה שיסכים לתת רשות שיקברו את יעקב בארץ ישראל, מדוע לא הלך הוא בעצמו הרי הוא מקורב יותר מכל השרים ומכל האנשים במצרים אל פרעה, כד מקשה החזקוני בפרשתן, וכן הפנים יפות בפרשתן, וכן במשך חכמה בפרשתן.

איכא כמה תרוצים:

א. בשביל שהוא היה המביא והמוציא כדכתיב בלעדיך לא ירים איש את ידו וגו', חשב שיקשה בעיני פרעה איך יעזוב הוא את הארץ, גם פרעה היה ירא שמה ישאר יוסף בארץ כנען ובידו כל תוקף ולב עם ארץ מצרים, לכן לא הלך לבדו רק שלח שלוחים, כד תירץ בחזקוני בראשית פרק נ'.

ב. לפי שלא היה רוצה לפרוש מאביו בשביל כבוד אביו, לכן שלח שלוחים, כד תירץ בצרור המור בראשית פרק נ"ב.

ג. אחר פטירת יעקב אבינו ירדה שליטת יוסף ממצרים, ולכן לא היה לו כבר השפעה על פרעה, לכן היה צריך לבקש מבית פרעה שילכו לבקש מפרעה, כד תירץ מרן הדברי יציב מובא בישראל סבא תשל"א פרשת ויחי.

ד. הא דלא הלך בעצמו לפרעה לפי שאין דרך לבוא למלכות אלא דרך כבוד כדכתיב בראשית מ"א י"ד ביוסף כשהוציאו מהכלא והביאו אותו לפרעה ויגלה ויחלף שמלותיו, ומפני אנינות שלו לא רצה לילך לבא לפני המלך כיון שלא היה יכול להסתפר ולהתרחץ, אף שעדיין לא היה חל עליו אבלות, ומזה ראייה דאף באנינות אסור בתספורת, כיש אומרים שהביא הרמ"א יור"ד סימן שמ"א ס"ה, כד תירץ בפנים יפות בפרשתן.

יש להקשות: לשיטת הרמב"ם הלכות אבל פרק א' הלכה ב' דכתיב מאימתי יתחייב אדם באבל משיסתם הגולל, אבל כל זמן שלא נקבר המת אינו אסור בדבר מן הדברים שהאבל אסור בהן, ומפני טעם זה רחץ דוד וסך כשמת הילד טרם שיקבר, א"כ מה יתרץ מדוע לא הלך יוסף בעצמו לבקש מפרעה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנגיד הנכבד
ר' צבי רייזמן שליט"א לוס אנגלס
מח"ס רץ כעבי ו' חלקים
לעילוי נשמת אביו
הרב יהושע השיל בן הרב חיים ז"ל
מח"ס שיטות בהלכה
נלב"ע עשרה בטבת תשס"ט ת.ג.צ.ב.ה.

איך חפר יעקב קבר לעצמו בחיים?

הרי יש איסור וסכנה לחפור קבר בחיים?

הנה איתא ברמ"א יור"ד סימן של"ט בשם צואת רבי יהודה החסיד, שאסור לחצוב שום קבר להיות פתוח עד למחר שלא יקברו בו את המת ויש סכנה בדבר.

וכן כתב בשו"ת החת"ס יור"ד סימן ש"ו דאין נכון להכין קבר בחיים, והביא ראיה מאברהם אבינו שידע מאז ומעולם קדושת מערת המכפלה ולא פנה לזה עד שמתו מוטל לפניו.

יש להקשות: מפסוק מפורש דמשמע להיפך דכתיב בפרשתן פרשת ויחי פרק ג' פסוק ה' אבי השביעני לאמר הנה אנכי מת בקברי אשר כריתי לי בארץ כנען שמה תקברני, חזינן שהכין קבר בחייו, ואם היה אסור מחמת סכנה בודאי לא היה חופר בחיים, דחמירא סכנתא מאיסורא, כך מקשה בשו"ת תשב"ץ חלק ג' סימן י"ג, וכן בשו"ת ציון לנפש חיה להגאון רבי זאב ליטער זצ"ל סימן כ"א, וכן בשו"ת מנחת אלעזר חלק ג' סימן י"ג.

ומכאן קושיא זו: מביא התשב"ץ ראיה שאדם בחייו יכול לחצוב לו קבר, וכן מביא ראיה ממה שכתוב ישעיה כ"ב ט"ז מה לך פה ומי לך פה כי חצבת לך פה קבר חוצבי מרום קברו, וכן נראה בגמ' סנהדרין מ"ז ע"ב, ובמועד קטן ח' ע"ב שהמערות וכוכין מוכנות לקבור שם הארונות וכן הוא מוכח במשנה ב"ב ק' ע"ב בענין המוכר קבר לחבירו.

אבל מ"מ קשה: מה יענה הרמ"א לקושיא הנ"ל.

ועוד קשה: מהא דאיתא בגמ' מ"ק ח' ע"ב וכן נפסק להלכה א"ח סימן תקמ"ז סעיף ג' דאין חופרין כוכין במועד, ופרש"י שדרכן היה לחפור קבר להכין למתים שימותו הרי שמוותר עכ"פ להיות נשאר פתוח, כך מקשה הברכי יוסף א"ח סימן תקמ"ז סעיף ג', וכן ביד שאול יור"ד סימן של"ט.

ומתריצים אחרונים: את הקושיא מהגמ' דבסתם שאינו מפורש למי חוצב שרי, אבל לחצוב למי שהוא לצורך זה האיש בפרטות הוא דאסור, כי היכי דלא ליתרע מזליה, כך תירץ הברכי יוסף א"ח סימן תקמ"ז סעיף ג', וכן ביד שאול יור"ד סימן של"ט, אבל מ"מ מהפסוק קשה שהרי יעקב חפר בשבילו.

ומתריצים האחרונים: ע"פ מה שכתב בשו"ת הריב"ש סימן ק"ד שרק בחולה אסור אבל בבריא אין שום איסור, שכתב שם וז"ל שאלת חולה שהיה גוסס בערב שבת ואמרו לפתוח לו קבר יען אם ימות קודם השבת יכנס לקברו בו ביום אם הוא ראוי לעשות כן שיראה לי שהיו מונעין זה בקרבנו ואני לא ידעתי טעם, ואני ראיתי בריאים פתחו קבריהם והכינו כל צרכי קבורתם בעודם חיים ומפרטם השר זקני דון משה בן שושאן נ"ע חצב קברו וקבר זקנתי אשתו ה' שנים קודם שנפטר, אם לחולה מסוכן ראוי לעשות כן. תשובה. באבל רבתי תניא גבי גוסס בפרק ראשון, אין קורעין ואין חולצין ואין מספידין עליו ואין מכניסין עמו ארון לביתו עד שימות. והרמב"ן ז"ל מסיים בה בספר תורת האדם דכללו של דבר, כל שהוא מעסקי המת אין עושין לו עד שתצא נפשו, וכל זה אינו אלא על החולה כדי שלא תטרף דעתם עליהם, אבל הבריאים העושין קבריהם ותכריכיהן לעצמם לכבודם אין חשש בזה כדאמרינן בגמ' מנחות מ"א גבי כלי קופסא חייבין בציצית, אמר רבא ומודה שמואל בזקן שעשאה לכבודו שהיא פטורה, אלמא שאפשר לזקן לעשות לו טלית לכבודו ועומד בקופסא עד שימות ונקבר עמו, לפי הנ"ל אתי שפיר דיעקב לא היה חולה כשחפר את הקבר לכן לא היה איסור לחפור קבר בחיים.

על מה שמכנו אנשי ירושלים שקונים קברים מחיים

הרי יש איסור בדבר?

הנה השדי חמד מערכת אבילות את קס"ח מזכיר מנהג ירושלים שקונים קבר בחיים וחוצבים אותו בחייהם, ומקשה שם על מה שמכנו לעבור נגד מה שפסק הרמ"א.

ומכאן קושיא זו: רוצה להסמיך סיוע לפירושו שכותב שם לפרש כוונת הרמ"א בשם ריה"ח דזהו כשכבר מת המת וחוצבים לו קבר אלא שאין שהות ביום או מפני סיבה אחרת לא נקבר היום הזה הוא דיש קפידא, אבל לחצוב קבר לאדם בריא שפיר דמי.

אלא דשוב דוחה השדי חמד שם דאין להסתייע ממנהג ירושלים משום ד"ל דכיון דשוב ממלאים אותו בעפר אין זה בכלל הצואה.

וכן בשו"ת הר צבי יורה דעה סימן ר"ס נשאל על המנהג שנהגו בירושלים מאז ומעולם לחפור קברים ולהניחם פתוחים כמה ימים, ויצאו מערערים על מנהג זה שהוא נגד מש"כ הרמ"א.

אבל מצאתי בב"ח בשם מהרש"ל יור"ד סימן של"ט דדוקא כשהמת כבר מוטל על הארץ איכא סכנה כשמניחין את הקבר פתוח בלילה, אבל כשאין שם מת אין כאן סכנה. וכנראה שעל זה שמכנו בירושלם להניח קבר פתוח, דבידוע דאיכא מת בעיר היו נוהגים תמיד לקבורו אפילו בלילה, ורק כשאין מת בעיר מותר להניח קבר פתוח ואין סכנה כלל.

אולם גם לפי הב"ח הנ"ל לא נתיישב המנהג רק שלא נמצא מת בשעת לינת לילה בקבר פתוח, אבל הרי יכול להיות שמת בע"ש סמוך לחשיכה ולא יספיקו לקבורו קודם שבת ושוב ימצא שיש הלנת לילה על קבר פתוח בזמן שנמצא בעיר מת שלא נקבר וא"כ שוב יש חשש סכנה. אך ע"ז י"ל דכיון דהב"ח מעמיד כל הענין של סכנה במלין קבר פתוח הוא רק שיש מת שלא נקבר, לפ"ז מסתבר מאד דלסכנה זו תנאי יש לה דהיינו רק כבה"ג שאפשר לקבור את המת ויש מצוה לקבורו אז גורר סכנה, אבל בזמן שלא אפשר לו לקבורו כגון מת המוטל בלי קבורה בליל שבת, אז י"ל, דלא יש כאן סרך של סכנה כלל. דוגמא לדבר, מים שבשכונת המת דאיכא סכנה לשותה ומ"מ בשבת לא הוי סכנה, ה"נ כאן דאיכא טעם לדבר וכמו שכתבתי.

וכן בשו"ת ציצן אליעזר חלק ה' רמת רחל סימן ל' כתב וז"ל ראיתי כמה פעמים בבית העלמין פה עיה"ק הן במעלה הר הזיתים והן ביתר המקומות הרבה קברים פתוחים ומוכנים, ויש להבין מאין לקחו להם הח"ק להורות להם היתר בכך נגד פסק הרמ"א שפסק עפ"י ר"י החסיד שאסור לחצוב שום קבר להיות פתוח עד למחר וכו', ונושאי כלי השר"ע לא חלקו עליו בזה, ובפרט ליכנס במקום חשש סכנה, דכפי שכותב הרמ"א עפ"י הר"י החסיד הרי יש סכנה בדבר, וזה לא מתקבל על הדעת כלל לומר שהח"ק עשו ועושים כן על דעת עצמם מבלי שקבלו בזמנו הוראת היתר חכם על כך, כי מלבד מה שאנשי הח"ק המה כשלעצמם יראים ושלמים ולא היו מקבלים על עצמם אחריות כזאת לעשות נגד הר"י החסיד והרמ"א, הרי לא יתכן כי גדולי העיר וחכמיה היו עוברים בשתיקה על כך, דהרי בודאי לכה"פ לכמה מהם נזדמן ג"כ לראות הקברים הפתוחים, עי"ש שמניח בצ"ע.

האם יש חיוב לכבד עשירים?

בפרשתן מ"ט י"ג זבולון לחוף ימים ישכון וגו' יששכר חמור גרם וגו', בענין לומד תורה שעשיר מפרנסו האם מקבל רק חצי שכר ממצות לימוד התורה עיין אריכות בספר מעדני אשר פרשת ויחי תשס"ח.

יש להקשות: מדוע הקדים את זבולון קודם יששכר, הרי יששכר נולד קודם, כך מקשה ברבינו בחיי בפרשתו, וכן בספורנו, וכן במושב זקנים לבעלי התוס'.

יש שמתרץ: דלכן הקדים זבולון העוסק בפרקמטיא ליששכר העוסק בתורה, וכן משה רבינו בברכתו באמרו שמח זבולון בצאתך ויששכר באוהלך דברים לג, י"ה כי אי אפשר לעסוק בתורה מבלי שישגי האדם קודם די מחסורו כאמרם אבות ג, י"ז אם אין קמח אין תורה, כך תירץ הספורנו בפרשתו, וכן במושב זקנים, וכן ברש"י בפרשת וזאת הברכה.

וכן כתב בכלי יקר בראשית פרק מ"ט וז"ל ואף על פי שקנין התורה קודם במעלה לקנין סתם סחורה כי טוב סחורה מכל סחורה, מכל מקום הקדים את זבולון ליששכר כי אם אין קמח אין תורה, ואם לא יאכל וישתה איך יהיו איבריו חזקים אף בריאים לטרוח בתורת ה', על כן הקדים את זבולון אשר ממרחק יביא לחמו כדי שיוכל יששכר להיות יושב אוהלים, חזינן מזה שיש חיוב לכבד לומדי התורה מדחזינן שהתורה הקדימה אותם.

וכן כתב רש"י זבחים ב' ע"א על הא דכתוב שם שמעון אחי עזריה אומר שחטן לשם גבוה מהן כשרין ומפרש"י על שם שעזריה עסק בפרקמטיא וסיפק צורכי שמעון אחיו בשעה שהיה עוסק בתורה וכו' לפיכך נקרא על שמו שלמד על ידו.

יש לחקור האם יש חיוב לכבד עשירים או דילמא אין חיוב לכבד עשירים.

הנה מהא דאיתא בגמ' עירובין פ"ז ע"א רבי מכבד עשירים, מזה חזינן שיש ענין לכבד עשירים.

וכן איתא בתשובות הגאונים סימן ב' וז"ל ששאלתם מהו בעל מעשים, בעל מעשים הוא טוב עין בצדקה ובצרכי צבור ובמדות טובות, אע"פ שאינו מופלג בחכמה חייב אדם לנהוג בו כבוד ולעמוד מפניו כרב יחזקאל אבוה דרב יהודה שהיה בן תורה כדאמר' מתני ליה רב יחזקאל לרמי בריה הנסקלין כנשרפין וכו' ואע"פ שלא היה מופלג בחכמה היה עומד מפניו מר שמואל קידושין לג ב' ואפילו אנשי מעשה שמכניסים אורחים ומהנין ת"ח ומשיאין בתם לת"ח עליהם הכתוב אומר ולדבקה בו, וחשובים הם כאילו נדבקו בשכינה, וחייב אדם לנהוג בהם כבוד ולעמוד מפניהם כי חכמים הראשונים אע"פ שהיו חכמים גדולים משתבחין, היו במעשים טובים ובמדות טובות כדאמרין ב"ר פ"ד ב' נהי דבתורה גדול ממני במע"ט מי גדול ממני, ואם ירא חטא חשוב הוא מן המופלג ממנו בחכמה כדאמרין בגמ' שבת ל"א ע"מ ב' אמנא לך אנא גבר דחיל חטאין ואת אמרת לי בר אוריין דאמר ר' יוחנן משום ר' אלעזר בן שמוע אין לו להקב"ה בעולמו אלא יראת שמים שנא' הן יראת ה' היא חכמה שכן בלשון יוני קורין לאחת הינא. ואפילו לעשירים המנהיגין עצמן ועוסקין בחסדים היו מכבדין רבותינו הראשונים כדגרסינן בגמ' עירובין פ"ז א' רבי מכבד עשירים היה ור' יעקב מכבד חסידים היה שהעולם מתקיים בזכות חסדם.

וכן כתב בקיצור שולחן ערוך סימן כ"ט כל אדם יהא חשוב בעיניך שהוא גדול ממך, אם הוא עשיר ממך, גם כן אתה מחויב לכבדו, כדמצינו רבי היה מכבד עשירים, ותחשוב בהיות כי השם יתברך נתן לו עושר, מסתמא ראוי הוא לכך.

מעדני אשר: יש לדחות הראיה מהגמ' בערובין ע"פ מה שכתב רבי עקיבא איגר מסכת עירובין דף פו עמוד א' על הגמ' דרבי מכבד עשירים וז"ל בלוקטי מהר"ל ששמע ממהר"ם סג"ל ד"ל מתוך שרבי עצמו היה עשיר מופלג לכך הרגיל עצמו לכבד עשירים כדי להתלמד להעם שיכבדו ג"כ אותו בשביל עשרו ולא בשביל תורתו שלא רצה להשתמש בכתרה של תורה לטיוול עטרה להתגדל בה, א"כ לפי זה אינו ראייה שיש חיוב לכבד עשירים.

האם מהני הודאת בעל דין בקדושין כמו שמהני בממון?

בפרשתן מ"ח ט' בני הם אשר נתן לי אלוקים בזה

ופירוש רש"י הראה לו שטר אירוסין ונשואין

יש להקשות: איך חל הקדושין של יוסף במצרים, הרי קימ"ל דהמקדש בלא עדים לא הויא קדושין, א"כ יוסף כשהיה מצרים לא היה לו ב' עדים כשרים, א"כ איך חל הקדושין, כך מקשה בשו"ת דברי יציב אבן העזר סימן מ"ט.

איכא כמה תרוצים:

א. הנה בשו"ת דברי יציב אבן העזר סימן מ"ט כתב וז"ל וכד הוינא טליא בהיותי אצל הגה"ק מאוסטרובצא זצ"ל אמרתי לפניו על הפסוק בני הם אשר נתן לי אלקים בזה ופרש"י הראה לו שטר אירוסין וכתובה, דצריך ביאור היכן רמיזא, אלא דאמרין בגמ' קידושין ס"ה ע"ב המקדש בעד אחד אין חוששין לקידושין, ואפילו בשניהם מודים משום דקא חייב לאחריני ופרש"י שקרובותיה נאסרו בו וקרוביו נאסרין בה, וזה ששאל יעקב על הבנים מי אלה דהלא במצרים לא היו עדי קידושין, והשיב לו אשר נתן לי אלקים "בזה" רמז על הודאת בעל דין דילפינן מכי הוא זה כמ"ש רש"י קדושין ס"ה דהא דלא מהני הודאת בעל דין, משום דחב לאחריני וזה לא שייך בגיורת שאין לה קרובים והוטבו הדברים בעיני הגה"ק הנ"ל.

ב. עפ"ד שו"ת הלכות קטנות חלק א' סימן כ"ט, עיין מעדני אשר פרשת חיי שרה תש"ע אריכות גדולה בענין זה דמועיל שאלה בקידושין, ומסברא מיסתבר שאם מועיל שאלה לא הוי חב לאחריני, ועכ"פ בקידושין דרבנן יש לסמוך על זה דמועיל שאלה, וקודם מתן תורה לא היו קידושין דאורייתא רק דרבנן, והא דמהני שאלה בהקדש ילפינן מזה הדבר נדרים ע"ה ע"א, וזה שאמר בני הם אשר נתן לי אלקים בזה דמהני שאלה, וממילא הוי קידושין מחמת הודאת בעל דין, כך תירץ הרה"ק מאוסטרובצא מובא בשו"ת דברי יציב אבן העזר סימן מ"ט.

ובענין הודאת בעל דין בקדושין: הקשה בשו"ת נודע ביהודה מהדורה קמא אבן העזר סימן נ"ז לשיטות דהא דבעינן ב' עדים בקדושין הוא משום קיום דבר ולא משום דחיישינן לשיקרא, דקשה מסוגיא קידושין ס"ה ע"ב דקאמר מאי דעתך דילפת דבר דבר מממון אי מה להלן הודאת בע"ד כמאה עדים דמי אף הכא הודאת ב"ד כמאה עדים דמי א"ל התם לא מחייב לאחרינא הכא מחייב לאחרינא, וע"ז הקשה מעלתו אי ס"ד כהני פוסקים א"כ יתריך בש"ס בממון לא בעי עדות רק אמיתת הענין והכא בעי עדות לכן לא מהני הודאת בעל דין.

ותירץ הנודע ביהודה: דפירושו של הגמרא דלהכי גזרה תורה שלא יועיל קידושין בלא עדים לפי שתמיד בקידושין מחייב לאחרינא ואם היו הקידושין מועיל בלא עדים שוב ע"כ היתה נאנמת כיון דלדבריה כבר נאסרה שויתנה נפשה חתיכה דאיסורא ולכן גזרה תורה שלא יועיל הקידושין ולא נאסרה כלל.

ברכת מזל טוב לירידינו
האברך החשוב יראתו קודמת לחכמתו
מקבל כל ארם בסבר פנים יפות
הרב **מושה הרשקוביץ** שליט"א
קרית בעלזא בית שמש
לרגל שמחת הולדת בתו תח"י במו"ש
יהא רעוא שיזכה לגדלה לתורה ולחופה ולמעשים טובים
הארכימים כ"ו תמוז

מכתבים למערכת

מדוע שלח יעקב את יהודה להקים בית הוראה הרי אמרין בגמ' דאין מוראה הוראות מיהודה
 מה שהקשמת בשם אחרונים על הא דכתוב בפרשת ויגש ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה, ואיתא במדרש תנחומא ששלח את יהודה להתקין לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה, דיש להקשות מהא דאמרין בגמ' יומא כ"ו ע"א אמר רבא לא משכחת צורבא מרבנן דמורי אלא דאתי משבט לוי או משבט יששכר, א"כ מדוע שלח לפתוח בית הוראה את יהודה הרי הוא לא היה מוראה הוראה, ותרצתם בחמשה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחזיקי הדת
 נראה לתרץ דכונת המגן אברהם ע"פ מה דכתב בש"ע הרב דהחשש הוא כשולמד בדרך בעיון שמא יתעה בדרך, וא"כ פעם לא היו הדרכים מסומנים כמו היום אלא כל הדרכים היו משובשים ולפעמים צריכים להראות לבעל העגלה הדרך אשר ילך בה כגון שרואה שתועה בדרך ושכיחי טובא, וא"כ יש לומר דגם הנוסע לא יעיין בלימוד כדי שישים לב כשתועה בדרך לכן מסתפק המגן אברהם.

הרה"ג יחיאל יהודה דיגנר שליט"א מודיעין עילית
 נראה לתרץ, שהרי אמרו חז"ל מגילה כ"ח ע"ב שמעתא בעא צילותא קימא דאסתנא ופירש רש"י צילותא דעה צלולה ומושבת שאינו טרוד בכלום מחשבה, לפי הנ"ל אתי שפיר שהרי בדרך כלל אפילו שאינו מנהיג את העגלה מ"מ אין דעה צלולה ומושבת בשעת הנסיעה ונמצא שילמד ויפרש שלא כהוגן, ולכן מסתפק המגן אברהם שאולי אסור ללמוד בדבר הצריך עיון רב.

הרב יחיאל דב וידל שליט"א בני ברק
 נראה לתרץ, דכיון דמצינו שהורה בזה יוסף לחיות, וכנראה שהם עצמם לא הנהיגו הסוסים, א"כ חזו"ן דגם בכהאי גוונא יש איסור לכן כתב המגן אברהם ואפשר ומסופק בדבר.

הרב שאול מרגליות שליט"א מודיעין עילית
 נראה לתרץ, דמדויק מהמגן אברהם דאירי שיש רק ב' בני אדם, הוא והמנהיג הסוסים ויש לומר דהויא אמינא דניחוש שמא לא יוכל המנהיג להמשיך בזה כגון שהיה לו חולשה וכדומה ואז יהא מוטל עליו להנהיג ואסור ללמוד בעיון.

הגאון יוסף צבי ברייער שליט"א ראש ישיבת בעלזא בית הליקה
 נראה לתרץ ע"פ מה דכתוב בפרשתן לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו ומבאר רש"י אלו ראשי גלויות שבבל ונשיאי ארץ ישראל ע"ש לפי הנ"ל אתי שפיר דשלח את יהודה, משום דלהקים מקום תורה בכל מקום ובמיוחד בערוות מצרים, צריך בחינת מלכות ראשי גלויות ונשיאים להלחם נגד הטומאה ובכל הדברים המפריעים רק להם יש את הכח להכין בית תלמוד שהלויים והיששכרים וכולו ללמוד ולעסוק בתורה ולהיות מורי הוראה בישראל.

הרה"ג לוי יצחק יגנר שליט"א בני ברק
 הנה כשראיתי את הגליון הרציתי הקושיא לפני אמר"ה הרה"ג רבי אביגדור שלמה שליט"א, וכן לפני הראש כולל שלי הרה"ג רבי משה שטרן שליט"א רב סטריקוב בני ברק, ותרצו דלא היה ממש מורה הוראה אלא פתח בית תלמוד, ובאמת ישכר ולוי היו המורה הוראות, ועל זה תמהתי דהא כתוב להורות ומשמע לכאורה שהיה ממש מוראה הוראה.

הרה"ג רבי אריה לייב אשר שיק שליט"א כולל דאג בני ברק
 נראה לתרץ, דהנה איתא בגמ' מכות י' ע"א האוהב תלמיד חכם לו תבואה ופירש רש"י שם וז"ל האוהב ת"ח לו תבואה התורה מחזרת עליו ועל זרעו כדאמרין בעלמא שבת כ"ג הא מאן דרחים רבנן הויין ליה בני רבנן, וכותב שם הר"ש משמע דמפרש הויין לו בני רבנן וכל שכן הוא עצמו והמהרש"א לא הרגיש בזה ולפי זה ה"ה הכא הכונה הויין לו בני רבנן וכל שכן הוא עצמו.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א לבירוים בל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560 מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנדיב הנכבד הרב יצחק שמואל נוסבוים שליט"א ברוקלין לזיכוי רבבות

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו החפץ בעלום שמו לעל"ג זקנו הרב יוסף בן הרב יהודה אריה רובינפלד ז"ל נלביע י"ג טבת ת.נ.צ.ב.ה. ולעילוי נשמת מורנו הרב נתן בן הרב נפתלי הערץ שטרנהארץ זצ"ל נלביע עשרה בטבת ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו האחים הנדיבים הרב שלום שטמר שליט"א מנהל איגוד מוסדות צאנז הרב דב בעריש שטמר שליט"א מנהל מרכז הכוללים צאנז לעילוי נשמת אביהם הרב צבי בן הרב יעקב שטמר ז"ל מוקני חשובי חסידי צאנז נלביע ט"ו טבת תשס"ט ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הגאון המפורסם רבי ישראל ברגר שליט"א רבה של שכונת גני אגולה בירושלים לרגל שמחת הולדת נכדת בת להתנו הרב אהרן שיינפלד שליט"א יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה</p>
<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב חיים מאיר וינרעב שליט"א ירושלים לרגל שמחת הפדיון הבן לבנו בכורו כמר אפרים פישל נחום נ"י יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה</p>	<p>ברכת מזל טוב לירידינו מגדולי מקימי עולה של תורה בזמננו במסירות נפש הגאון רבי שלום בער סורוצקין שליט"א בית שמש ראש ישיבת עטרת שלמה בארה"ק לרגל שמחת הבר מצוה לבנו הבה"ח יעקב נ"י יהא רעוא שבזכות מעשיו הכבירים למען כלל ישראל ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב משה הרשקוביץ שליט"א קרית בעלזא בית שמש לרגל שמחת הולדת בתו תח"י במו"ט וברכת מזל טוב להתנו הרה"ג רבי צבי אסטריכר שליט"א ר"מ בניהמ"ד בעלזא בבית שמש יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה</p>